

ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

ISSN 2663-0265 (print) ISSN 2663-0273 (online)

Journal home page: <https://fp.dp.ua/index.php/FIP>

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Олександр Васильович Аліксійчук

Аспірант кафедри парламентаризму,
Навчально-науковий інституту публічного
управління та державної служби Київського
національного університету імені Т.Шевченка,
вул. Антона Цедіка, 20, Київ,
03057, Україна

Olexandr Vasilyevich Aliksiychuk

Post-Graduate student of the Department
of Parliamentarism,
Educational and Research Institute of Public
Administration and Civil Service of Taras
Shevchenko National University of Kyiv,
Anton Tsedik Str., 20, Kyiv, 03057, Ukraine

E-mail: Aliksiychuk.o@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7237-5800>

УДК 342.533

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ МІЖПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ ТА ЄС

Received 30 October 2021, revised 25 November 2021, accepted 13 December 2021

DOI: 10.15421/352121

Анотація

*У статті досліджуються тенденції розвитку міжпарламентської взаємодії України та ЄС для формування демократичної держави з метою підвищення ефективності діяльності парламенту як одного із важливих структурних елементів забезпечення ефективного функціонування суспільства в сучасних умовах. Проаналізовано міжпарламентську взаємодію України та ЄС, яка базується на діяльності Комітету парламентського співробітництва Україна-ЄС, Комітету парламентської асоціації Україна-ЄС, Комітету з питань інтеграції України до ЄС, Верховної Ради України та Європейського парламенту, які забезпечують дотримання законодавства для розвитку сучасного парламентаризму в Україні та забезпечення інституційної та процедурної європеїзації українського парламентаризму. Встановлено, що у період з 1998 по 2014 рік європейські та українські законодавці проводили засідання Комітету парламентського співробітництва загалом 16 раз, які дали можливість сторонам підвести підсумки співпраці між Україною та ЄС, визначити пріоритети співпраці найближчим часом, обговорити розвиток подій в Україні та ЄС та узгодити актуальні міжнародні проблеми. Визначено, що з початку діяльності Комітету парламентської асоціації до 2021 року було проведено 11 засідань, щодо імплементації Угоди про асоціацію Україна-ЄС, ситуації з безпекою на Сході України та щодо процесу реалізації реформ в ключових сферах України (реформування судової та виборчої систем, забезпечення процесу децентралізації, реформування державного управління та подолання корупції в країні). Встановлено, що законопроектна робота Комітету з питань інтеграції України до ЄС полягає в аналізі тих законопроектів, що належать до сфери, яка регулюється актами права ЄС та Угодою про асоціацію; складанні висновків, щодо відповідності цих законопроектів європейському праву та положенням Угоди про асоціацію; перевірі інших нормативно-правових актів та проектів законів України на їх відповідність *acquis* ЄС, для того щоб недопустити ратифікацію законодавчих актів, які суперечать законодавству ЄС та Угоді про асоціацію.*

Ключові слова: міжпарламентська взаємодія, парламентаризм, парламент, комітет, демократичне суспільство.

Analysis of trends in inter-parliamentary interaction Ukraine and the EU

Abstract

The article examines the trends in the development of inter-parliamentary cooperation: Ukraine and the EU to form a democratic state in order to increase the efficiency of parliament as one of the important structural elements of ensuring the effective functioning of society in modern conditions. The inter-parliamentary cooperation between Ukraine and the EU is analysed, which is based on the activities of the EU-Ukraine Parliamentary Cooperation Committee, the Ukraine-EU Parliamentary Association Committee, the Committee on Ukraine's EU Integration, the Verkhovna Rada of Ukraine and the European Parliament. and ensuring the institutional and procedural Europeanization of Ukrainian parliamentarism. It was established that in the period from 1998 to 2014, European and Ukrainian legislators held a total of 16 meetings of the

Parliamentary Cooperation Committee, which allowed the parties to summarize cooperation between Ukraine and the EU, identify priorities for cooperation in the near future, discuss developments in Ukraine and the EU. current international issues. It is determined that since the beginning of the Parliamentary Association Committee until 2021, 11 meetings have been held on the implementation of the EU-Ukraine Association Agreement, the security situation in eastern Ukraine and the process of implementing reforms in key areas of Ukraine (judicial and electoral reform, decentralization, public administration reform and overcoming corruption in the country). It is established that the draft law of the Committee on Ukraine's Integration into the EU consists in the analysis of those draft laws that belong to the sphere regulated by the acts of EU law and the Association Agreement; drawing conclusions on the compliance of these bills with European law and the provisions of the Association Agreement; verification of other normative legal acts and draft laws of Ukraine for their compliance with the EU acquis, in order to prevent the ratification of legislative acts that contradict EU legislation and the Association Agreement.

Key words: *interparliamentary interaction, parliamentarism, parliament, committee, democratic society.*

Постановка проблеми.

Серед актуальних завдань, що стоять на сьогодні перед країною і суспільством, пріоритетним напрямком є формування демократичного суспільства. Нинішні амбітні реформи у Верховній Раді відбуваються на тлі 25-річного переходу від авторитарного правління з високоцентралізованою та в основному безпідзвітною структурою влади до системи, заснованої на верховенстві права та парламентській демократії. Незаконна анексія Криму та триваючий конфлікт на Сході країни роблять процес імплементації реформ в Україні та Верховній й Раді України ще складнішим. Таким чином, міжпарламентська взаємодія є важливою, оскільки вона може допомогти обом парламентським рівням краще виконувати свої законодавчі завдання, тому актуальним є дослідження тенденцій міжпарламентської взаємодії України та ЄС.

Тематику тенденцій розвитку міжпарламентської взаємодії України та ЄС для формування демократичного суспільства досліджує незначна кількість науковців.

Метою є дослідження тенденцій розвитку міжпарламентської взаємодії України та ЄС для забезпечення формування демократичного суспільства в Україні за умов європеїзації, щоб сприяти ефективній діяльності парламенту. Для досягнення мети визначено такі завдання:

1) проаналізувати міжпарламентську взаємодію України та ЄС;

2) дослідити діяльність Комітету парламентського співробітництва, Комітету парламентської асоціації та Комітету з питань інте-

грації України до ЄС;

3) встановити основні тенденції розвитку міжпарламентської взаємодії України та ЄС.

При проведенні дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системно-структурний аналіз.

Виклад основного матеріалу.

Відносини між Україною та ЄС розпочалися у грудні 1991 р., коли міністр закордонних справ Нідерландів, який на цей момент головував у ЄС, визнав незалежність України від імені ЄС [EU-Ukraine Relations 2021]. Співпраця між Києвом та Брюсселем розпочалася на тлі складних обставин становлення української державності та геополітичного переформатування пострадянського простору [Європейська інтеграція України 2020].

Європейський парламент надзвичайно уважно ставиться до політичних подій в Україні з 2004 року. Після президентських виборів у країні 2010 року, які принесли зміну влади, Європейський Союз та Європейський парламент стали стурбовані застосуванням Україною вибіркового правосуддя щодо лідерів опозиції, тому Європейським Парламентом було прийнято ряд резолюцій.

Європейський парламент розпочав активну участь в Україні під час Революції гідності 2013-2014 років, який направив дві спеціальні делегації, і ухвалив три резолюції. Європейський Парламент сформував кілька спеціалізованих комітетів та підкомітетів, які приділяють увагу розвитку подій в Україні, до яких належать Комітет із закордонних справ; під-

комітети з прав людини та з питань оборони та безпеки; Комітет з громадянських свобод (особливо з питань віз); Комітет з міжнародної торгівлі (які базують діяльність на положеннях про вільну торгівлю, макрофінансову допомогу та заходи автономної торгівлі); Комітет з юридичних питань (для реформування українського сектору юстиції); Комітет з бюджетного контролю (який перевіряє допомогу ЄС, витрачену в Україні).

Протягом багатьох років відносини Європарламенту з українським парламентом – Верховною Радою України, були скеровані через «Комітет парламентського співробітництва» [Delegations. Delegation to the EU-Ukraine 2021].

Відповідно до статті 1 Угоди про партнерство та співробітництво її цілями є «створити належну основу для політичного діалогу ... що дозволяє розвивати тісні політичні відносини; сприяти торгівлі та інвестиціям та гармонійним економічним відносинам між Сторонами ...; створити основу для взаємовигідної економічної, соціальної, фінансової, цивільно-наукової технологічної та культурної співпраці; підтримати зусилля України щодо зміцнення своєї демократії та розвитку її економіки та завершення переходу до ринкової економіки» [Partnership and Cooperation Agreement between 1998].

Угода про партнерство та співробітництво охоплювала співпрацю між Україною та ЄС у наступних секторах: енергетика, торгівля та інвестиції, юстиція та внутрішні справи, наближення законодавства України до правової бази ЄС, охорона навколишнього середовища, транспорт, транскордонне співробітництво, співробітництво в галузі науки, техніки та космосу [EU-Ukraine Relations 2021].

Комітет здійснює парламентський контроль за впровадженням Угоди про партнерство та співробітництво, діє як відкритий форум для обговорення питань, що становлять взаємний інтерес, і останніми роками сприяв реалізації успішних демократичних та ринкових реформ в Україні для її більш тісної інтеграції з ЄС [Delegations. Delegation to the EU-Ukraine Parliamentary Association Committee. 2021].

У період з 1998 по 2014 рік європейські та українські законодавці проводили засідання Комітету парламентського співробітництва загалом 16 раз (див. табл. 1.), які дали можливість сторонам підвести підсумки співпраці між Україною та ЄС, визначити пріоритети співпраці найближчим часом, обговорити розвиток подій в Україні та Європейському Союзі та узгодити актуальні міжнародні проблеми [Ministry of Foreign Affairs of Ukraine 2021].

Новий етап відносин між Києвом та Брюсселем настав із затвердженням та подальшою реалізацією Угоди про асоціацію Україна-ЄС, у складі якої є Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі. У березні 2007 року Україна та ЄС розпочали переговори щодо підписання нової угоди про заміну Угоди про партнерство та співробітництво. У вересні 2008р. на саміті ЄС-Україна в Парижі сторони вирішили, що нова розширена угода отримає назву Угода про асоціацію і ґрунтуватиметься на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції. У грудні 2011р. переговори щодо Угоди були завершені, а в березні 2012р. її текст був парафований [EU-Ukraine Relations 2021].

Прагнучи зміцнити двосторонні відносини, ЄС та Україна замінили Угоду про партнерство та співробітництво між ЄС та Україною більш розширеною та оновленою Угодою про асоціацію між Україною та ЄС [Delegations. Inter-parliamentary meetings 2021]. Планувалося підписати Угоду на саміті Східного партнерства у Вільнюсі в листопаді 2013 р. Однак, під тиском Росії, 21 листопада 2013р. Уряд М.Азарова ухвалив рішення про призупинення підготовки щодо укладення Угоди [Азаров відмовився від Угоди 2013]. На саміті Східного партнерства у Вільнюсі 29 листопада 2013р. Президент України В.Янукович остаточно відмовився від підписання документа [Янукович не підписав 2013]. Рішення української влади спричинило розвиток масових протестів в Києві, які увійшли в історію як «Революція гідності». Тоді Європейський парламент та Верховна Рада України підписали 27 червня 2014 року та одночасно ратифікували Угоду 16 вересня 2014р.

Таблиця 1.

Засідання Комітету парламентського співробітництва ЄС-Україна

№	Дата проведення	Місце проведення
1	5 вересня 1997 року	м. Київ
2	16 жовтня 1998 року	м. Відень
3	23 липня 1999 року	м. Київ
4	15 вересня 2000 року	м. Париж
5	11 вересня 2001 року	м. Ялта
6	4 липня 2002 року	м. Копенгаген
7	7 жовтня 2003 року	м. Ялта
8	8 липня 2004 року	м. Гаага
9	1 грудня 2005 року	м. Київ
10	27 жовтня 2006 року	м. Гельсінкі
11	14 вересня 2007 року	м. Київ
12	9 вересня 2008 року	м. Евіан
13	4 грудня 2009 року	м. Київ
14	22 листопада 2010 року	м. Брюссель
15	19 грудня 2011 року	м. Київ
16	25 лютого 2013 року	м. Брюссель

Примітки: сформовано автором на основі джерел [Delegations. Delegation to the EU-Ukraine Parliamentary Association Committee 2021; EU-Ukraine Relations 2021].

Проте внаслідок тиску Росії імплементація економічної частини Угоди була відкладена до 1 січня 2016р. 1 вересня 2017р. угода офіційно набула чинності, після ратифікації усіма державами-членами ЄС [Association Agreement between 2014]. Це наймасштабніша, юридично зобов'язуюча двостороння угода за всю історію відносин між Україною та ЄС, яка містить 486 статей, згрупованих у сім розділів, 44 додатки та три протоколи, які є невід'ємною частиною Угоди [Integration within Association 2019].

Нова угода замінила «Комітет парламентського співробітництва», для того, щоб пов'язати європейський та український парламенти з «Комітетом парламентської асоціації», який здійснює парламентський нагляд за виконанням Угоди про асоціацію та займається обговоренням двосторонніх відносин. Комітет був відкритий 24-25 лютого 2015р. у Брюсселі за участі Спікера Верховної Ради України Володимира Гройсмана та Президента Європейського Парламенту Мартіна Шульца.

Офіційно Комітет парламентських асоціацій збирається двічі на рік, чергуючи приміщення Європейського парламенту та Верхов-

ної Ради України, на яких учасники зустрічей приймають спільні рекомендації з різних ключових питань. З моменту початку роботи Комітету дискусії зосереджувалися на стані двосторонніх відносин Україна-ЄС, зокрема розглядалися питання, щодо імплементації Угоди про асоціацію Україна-ЄС, ситуації з безпекою на Сході України та щодо процесу реалізації реформ в ключових сферах України (реформування судової та виборчої систем, забезпечення процесу децентралізації, реформування державного управління та подолання корупції в країні) [Delegations. Delegation to the EU-Ukraine 2021]. З початку діяльності Комітету парламентської асоціації було проведено 11 засідань (див. табл. 2).

Створення інституційного механізму адаптації законодавства України до *acquis communautaire* розпочалося одразу після набрання чинності Угоди про партнерство і співробітництво у березні 2018 року. Ключова роль у цьому механізмі відводилася центральним органам державної виконавчої влади, зокрема Міністерству юстиції [Про запровадження механізму адаптації законодавства України 1998].

Таблиця 2.

Засідання Комітету парламентської асоціації ЄС-Україна

Дата проведення	Місце проведення	Голови засідань	Питання, які розглядалися на засіданні
24-25 лютого 2015 р.	м.Брюссель	Від ВРУ – Семерак О., від ЄП – Пленткович А.	Обмін думками про останні політичні події та події безпеки, ситуацію у східних регіонах України. Розгляд проекту Регламенту Комітету парламентської асоціації Україна-ЄС. Стан імплементації Угоди про асоціацію та реалізації європейських реформ Україною.
4-5 листопада 2015 р.	м.Київ		Розгляд стану відносин Україна-ЄС; результатів місцевих виборів в Україні; ситуації на Сході країни; незаконної анексії Криму; стан виконання Плану дій щодо візової лібералізації. Обговорення реформ та співробітництва між Україною та ЄС; стан порядку денного реформ в Україні; аналіз майбутньої роботи Комітету парламентської асоціації Україна-ЄС.
25-26 квітня 2016 р.	м.Брюссель	Від ВРУ – Геращенко І., від ЄП – Пленткович А.	
20-21 вересня 2016 р.	м.Київ	Від ВРУ – Княжицький М., від ЄП – Пленткович А.	Обговорення стану відносин Україна-ЄС (додатково розглянули в економічній та енергетичній сфері), обмін думками щодо ситуації з безпекою та аналіз виїзної поїздки у східні регіони України (18 вересня 2016 р.); обговорення стану реалізації інституційних реформ.
15-16 березня 2017 р.	м.Брюссель	Від ВРУ – Княжицький М., від ЄП – Розаті Д.	Розгляд стану відносин між Україною та ЄС та загальної політичної ситуації в Україні. Аналіз стану імплементації Угоди про асоціацію: загальний стан впровадження та гармонізація законодавства; економічне співробітництво, включаючи Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі, Автономні торговельні заходи для України, макрофінансову допомогу Україні; співпраця в енергетичному секторі; посилення співробітництва між ЄС та Україною у сфері інфраструктури, цифровізації та співпраці з малими та середніми підприємствами; майбутня робота Комітету парламентської асоціації Україна-ЄС.
18-21 вересня 2017 р.	м.Київ та м.Дніпро		Дискусії, були зосереджені на відносинах між Україною та ЄС. Відбулося спеціальне засідання присвячене реформі сектору юстиції та боротьбі з корупцією.
18-19 квітня 2018 р.	м.Страсбург		Розгляд стану відносин між Україною та ЄС, стану виконання Угоди про асоціацію та загальну безпекову та політичну ситуацію в Україні.

17-18 вересня 2018 р.	м.Львів/ Івано- Франківськ		
13-14 березня 2019 р.	м.Страсбург	Від ВРУ – Іонова М., від ЄП – Розаті Д.	Обговорення важливих подій у відносинах між Україною та ЄС між Україною з 2014 року, зокрема питання виконання Угоди про асоціацію та загальну безпекову та політичну ситуацію в Україні, і обмінялися думками щодо пріоритетів розвитку майбутніх подій.
18-19 грудня 2019 р.	м.Страсбург	Від ВРУ – Галайчук В., від ЄП – Ващиковський В.	
7 грудня 2020 р.	Дистанційно проведено		Обговорення відносин між Україною та ЄС, імплементації Угоди про асоціацію, стану реформ, а також викликів у спільному сусідстві та нещодавно започаткованої ініціативи "Кримська платформа".

Примітки: сформовано автором на основі джерел [Delegations 7th parliamentary term (2009-2014). Presentation and competencies 2021; Delegations 8th parliamentary term (2014-2019). Inter-parliamentary meetings 2021].

Відповідно до Закону «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС», Верховна Рада України [Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України 2004] вносить зміни до Національної програми та щорічно заслуховує звіт про стан її виконання; забезпечує експертний аналіз поданих на його розгляд законопроектів на предмет їх відповідності законодавству ЄС на всіх етапах законодавчого процесу; погоджує поданий Урядом проект державного бюджету, у тому числі щодо фінансування заходів, передбачених Національною програмою; забезпечує виконання Національної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС шляхом прийняття законів за пріоритетними напрямками; парламент визначає цілі та завдання другого та наступних етапів реалізації Національної програми [Угода про партнерство 1994].

До компетенції Парламентського комітету із закордонних справ належали питання європеїзації, що є типовим шляхом інституційного розвитку для багатьох європейських країн [Magone 2007].

До Комітету надходять всі законопроект-

ти, що вносяться до Верховної Ради України, для їхнього розгляду. Згідно з статистичними даними станом на липень 2019 року на розгляді в Комітеті з питань європейської інтеграції знаходиться понад 7800 законопроектів. За період діяльності 1-10 сесій Верховної Ради України VIII скликання Комітетом було розглянуто понад 4000 законопроектів та підготовлено 117 висновків до законопроектів щодо відповідності цих нормативно-правових актів законодавству ЄС та міжнародно-правовим зобов'язанням України в рамках Угоди про Асоціацію.

Встановлено, що вага рекомендацій Комітету є досить низькою. Причини таких результатів полягають у труднощах інституційного, процедурного та організаційного характеру, які, незважаючи на тривалий період діяльності Комітету, все ще необхідно подолати [Офіційна веб-сторінка 2021].

Тож, спостерігаємо значний прогрес у міжпарламентській взаємодії між Україною та ЄС, проте необхідно ще внести зміни до деяких законодавчих актів для гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу.

Висновки.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження визначено, що у сучасних умовах міжпарламентська взаємодія України та ЄС є ефективною, яка забезпечується співпрацею Європейського парламенту та Верховної Ради України. Важливе завдання української держави на сучасному етапі розвитку, відповідно, вбачається в тому, щоб створити необхідні правові й організаційні умови, сприятливу політичну атмосферу для становлення демократичного суспільства.

Міжпарламентська взаємодія між Верховною Радою України та Європейським Парламентом з 1998 року відбувалася шляхом інтенсивного діалогу щодо політики в рамках функціонування Комітету парламентського співробітництва до 2014р., та Комітету парламентської асоціації з 2015р., які надали важливу підтримку консолідації парламентариз-

му в Україні після Революції гідності та в процесі імплементації реформ. Вважаємо, що цей комбінований підхід слід продовжити і навіть розширити протягом наступних законодавчих термінів як Європейського парламенту, так і Верховної Ради України.

Подальших розвідок потребує досвід розвитку міжпарламентської взаємодії в європейських країнах, які під час формування парламенту стикалися з подібними проблемами і знайшли вдале їх вирішення, що може стати базою для розбудови демократичного суспільства в Україні. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці новітніх підходів стосовно вдосконалення та розвитку міжпарламентської взаємодії України та ЄС. Процес формування демократичного суспільства на засадах парламентаризму та міжпарламентської взаємодії в Україні стане предметом подальших наукових досліджень.

Бібліографічні посилання

- Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. (2014). *Official EN Journal of the European Union*. https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/november/tradoc_155103.pdf
- Delegations 7th parliamentary term (2009-2014). Presentation and competencies. (2021). *European Parliament*. Retrieved October 10, 2021 from: <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/archives/7/d-ua/home>
- Delegations 8th parliamentary term (2014-2019). Inter-parliamentary meetings. (2021). *European Parliament*. Retrieved October 14, 2021 from <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/archives/8/d-ua/activities/inter-parliamentary>
- Delegations. Delegation to the EU-Ukraine Parliamentary Association Committee. (2021). *European Parliament*. Retrieved October 16, 2021 from <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-ua/about/history>
- Delegations. Inter-parliamentary meetings. (2021). *European Parliament*. Retrieved October 12, 2021 from <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-ua/activities/inter-parliamentary>
- EU-Ukraine Relations. (2021). *Mission of Ukraine to the European Union*. Retrieved October 18, 2021 from <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/en/2633-relations>
- EU-Ukraine Summit. (2021). *European integration portal*. Retrieved October 12, 2021 from <https://eu-ua.kmu.gov.ua/en/eu-ukraine-summit>
- Integration within Association: Dynamics of the EU-Ukraine Agreement Implementation. (2019). "Civic Synergy" Project. *International Renaissance Foundation with support of the EU*. Retrieved October 18, 2021 from <https://www.civic-synergy.org.ua/en/analytics/integration-within-association-implementation-dynamics-of-the-eu-ukraine-agreement-3rd-edition/>
- Magone, J. (2007). South European National Parliaments and the European Union: an Inconsistent Reactive Revival, in John O'Brennan and Tapio Raunio (eds). *National Parliaments within the Enlarged European Union: From Victims of Integration to Competitive Actors?* Routledge, Abingdon, 116-131.
- Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. (2021). *Ukraine-EU Summits*. Retrieved October 18, 2021 from <https://mfa.gov.ua/en/about-ukraine/european-integration/ukraine-eu-summits>
- Partnership and Cooperation Agreement between the European Communities and their Member States, and Ukraine - Protocol on mutual assistance between authorities in customs matters - Final Act - Joint*

Declarations - Exchange of Letters in relation to the establishment of companies - Declaration of the French Government. (1998). Retrieved October 20, 2021 from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21998A0219%2802%29>

- Азаров відмовився від Угоди про асоціацію з ЄС. (2013). *Українська правда*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2013/11/21/7002657> (дата звернення: 28.10.2021)
- Європейська інтеграція України: російський фактор. (2020). *Національна безпека і оборона*, 1-2, (181-182). Retrieved October 18, 2021 from https://www.kas.de/documents/270026/8703904/ENG+Razumkov+Centre_Ukraine%27s+European+Integration.+The+Russian+Factor.pdf/be4e76d9-1cdf-4f50-f39e-e482719b5bb1?version=1.0&t=1589456431263
- Офіційна веб-сторінка Комітету з питань інтеграції України до ЄС. (2021). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://comeuroint.rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.10.2021)
- Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС: Закон України від 18.03.2004 року №1629- IV, зі змінами 01.10.2011, підстава 3668-17. (2004). *Верховна Рада України*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/files/41661> (дата звернення: 28.10.2021)
- Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова КМУ від 12 червня 1998 року №852. (1998). *Верховна Рада України*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/852-98-%D0%BF> (дата звернення: 28.10.2021)
- Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Законом України від 10.11.94 № 237/94-ВР. (1994). *Верховна Рада України*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text (дата звернення: 28.10.2021)
- Янукович не підписав Угоду про асоціацію на Саміті у Вільнюсі. (2013). *Дзеркало тижня*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://dt.ua/POLITICS/ukrayina-ne-pidpisala-ugodu-pro-asociaciyu-na-samiti-u-vilnyusi-132821_.html (дата звернення: 28.10.2021)

References

- Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. (2014). *Official EN Journal of the European Union*. https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/november/tradoc_155103.pdf
- Azarov vidmovyvysia vid Uhody pro asotsiatsiiu z YeS [Azarov reviewed from Ugodi about the association with the EU]. (2013). *Ukrainska Pravda*. Retrieved October 28, 2021 from <https://www.pravda.com.ua/news/2013/11/21/7002657> (in Ukrainian)
- Delegations 7th parliamentary term (2009-2014). Presentation and competencies. (2021). *European Parliament*. Retrieved October 10, 2021 from: <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/archives/7/d-ua/home>
- Delegations 8th parliamentary term (2014-2019). Inter-parliamentary meetings. (2021). *European Parliament*. Retrieved October 14, 2021 from <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/archives/8/d-ua/activities/inter-parliamentary>
- Delegations. Delegation to the EU-Ukraine Parliamentary Association Committee. (2021). *European Parliament*. Retrieved October 16, 2021 from <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-ua/about/history>
- Delegations. Inter-parliamentary meetings. (2021). *European Parliament*. Retrieved October 12, 2021 from <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-ua/activities/inter-parliamentary>
- EU-Ukraine Relations. (2021). *Mission of Ukraine to the European Union*. Retrieved October 18, 2021 from <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/en/2633-relations>
- EU-Ukraine Summit. (2021). *European integration portal*. Retrieved October 12, 2021 from <https://eu-ua.kmu.gov.ua/en/eu-ukraine-summit>
- Integration within Association: Dynamics of the EU-Ukraine Agreement Implementation. (2019). “Civic Synergy” Project. *International Renaissance Foundation with support of the EU*. Retrieved October 18, 2021 from <https://www.civic-synergy.org.ua/en/analytics/integration-within-association-implementation-dynamics-of-the-eu-ukraine-agreement-3rd-edition/>
- Magone, J. (2007). South European National Parliaments and the European Union: an Inconsistent Reactive Revival, in John O’ Brennan and Tapio Raunio (eds). *National Parliaments within the Enlarged European*

- Union: From Victims of Integration to Competitive Actors?* Routledge, Abingdon, 116-131.
- Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. (2021). *Ukraine-EU Summits*. Retrieved October 18, 2021 from <https://mfa.gov.ua/en/about-ukraine/european-integration/ukraine-eu-summits>
- Ofitsiina veb-storinka Komitetu z pytan intehratsii Ukrainy do YeS* [Office of the web-side to the Committee for food integration of Ukraine to the EU]. (2021). Retrieved October 12, 2021 from <http://comeuroint.rada.gov.ua/> (in Ukrainian)
- Partnership and Cooperation Agreement between the European Communities and their Member States, and Ukraine - Protocol on mutual assistance between authorities in customs matters - Final Act - Joint Declarations - Exchange of Letters in relation to the establishment of companies - Declaration of the French Government*. (1998). Retrieved October 20, 2021 from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21998A0219%2802%29>
- Pro zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva YeS [About the country-wide program of adaptation of Ukrainian legislation to EU legislation]: Zakon Ukrainy vid 18.03.2004 roku #1629- IV, zi zminamy 01.10.2011, pidstava 3668-17. (2004). *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved October 28, 2021 from <https://minjust.gov.ua/files/41661> (in Ukrainian)
- Pro zaprovadzhennia mekhanizmu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu [About the Westernization of the mechanism of adaptation of the legislation of Ukraine to the legislation of the European Union]: Postanova KMU vid 12 chervnia 1998 roku #852. (1998). *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved October 28, 2021 from <https://zakon.rada.gov.ua/go/852-98-%D0%BF> (in Ukrainian)
- Uhoda pro partnerstvo i spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu i Yevropeiskymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy [Pleasure for partnership and sportsmanship between Ukraine and the European sports industry and its member states]: Zakonom Ukrainy vid 10.11.94 # 237/94-VR. (1994). *Verkhovna Rada Ukrainy*. Retrieved October 28, 2021 from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text (in Ukrainian)
- Yanukovych ne pidpysav Uhodu pro asotsiatsiiu na Samiti u Vilnusi [Yanukovych did not sign the Legislation about the association at the Summit near Vilnius]. (2013). *Dzerkalo tyzhnia*. Retrieved October 28, 2021 from https://dt.ua/POLITICS/ukrayina-ne-pidpisala-ugodu-pro-asociaciyu-na-samiti-u-vilnyusi-132821_.html (in Ukrainian)
- Yevropeiska intehratsiia Ukrainy: rosiiskyi factor [Ukraine's European Integration: The Russian Factor]. (2020). *Natsionalna bezpeka i oborona*, 1-2, 181-182. Retrieved October 18, 2021 from https://www.kas.de/documents/270026/8703904/ENG+Razumkov+Centre_Ukraine%27s+European+Integration.+The+Russian+Factor.pdf/be4e76d9-1cdf-4f50-f39e-e482719b5bb1?version=1.0&t=1589456431263 (in Ukrainian)